

Lietuvos
pramonininkų
konfederacija

Vilniaus g. 31,
Vilnius, Lietuva
+370 5 2431067
sekretoriatas@lpk.lt
www.lpk.lt

ORIGINALAS SIUNČIAMAS NEBUS

Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai
El. p. klimato.kaita@enmin.lt
Lietuvos Respublikos energetikos viceministrei
Daivai Garbaliauskaitei
El. p. daiva.garbaliauskaite@enmin.lt

2024-07-12 Nr. S. 165

DĖL SIŪLYMO VISAS LIETUVOJE PAGAMINTAS Į DUJŲ TINKLUS PATIEKTAS BIODUJAS (BIOMETANĄ) ĮSKAIČIUOTI Į TRANSPORTO SEKTORIAUS TIKSLŲ ĮGYVENDINIMĄ

Lietuvos pramonininkų konfederacija (toliau – **LPK**) – didžiausia Lietuvoje skėtinė verslo asociacija, vienijanti ir atstovaujanti 54 šakinėms ir 8 regioninėms asociacijoms bei 24 neasocijuotiems nariams visose lietuvišką produkciją gaminančiose pagrindinėse pramonės šakose – kartu su savo nariais susipažino su viešos konsultacijos¹, susijusios su šiuo metu vykstančiu Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (toliau – **AIE direktyva**)² perkėlimu į Lietuvos nacionalinę teisę, Energetikos ministerijos pateiktais siūlymais.

Šiuo raštu norime pateikti argumentaciją, dėl kurios nepritariame ir raginame atsisakyti Energetikos ministerijos koncepcijos siūlymo nr. 3: „Pasinaudoti galimybe visas LT pagamintas ir į dujų tinkus patiektas biodujas (biometaną) įskaičiuoti į transporto sektoriaus tikslų įgyvendinimą taip užtikrinant pažangiųjų biodegalų tikslo įgyvendinimą“³ (toliau – **Siūlymas**). Atkreipiame dėmesį, jog per mūsų narius mus taip pat yra pasiekęs energetikos viceministrės Daivos Garbaliauskaitės pateiktas Siūlymo komentaras, su kuriuo susipažinome ir žemiau rašte dėstome savo poziciją, turėdami jį omenyje.

Visų pirma, pažymėtina, jog:

- 1) AIE direktyvos 7 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad „Galutinis atsinaujinančiųjų išteklių energijos suvartojimas transporto sektoriuje apskaičiuojamas kaip visų

¹<https://enmin.lrv.lt/lt/naujienos/konsultaciju-ciklas-del-europos-parlamento-ir-tarybos-direktyvos-del-skatinimo-naudoti-atsinaujinanciu-istekliu-energija-perkelimo-i-nacionaline-teise/>

²https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302413

³https://enmin.lrv.lt/public/canonical/1719900082/4813/RED%20III%20perk%C4%97limo%20koncepcija_transportas.pdf

biodegalų, biodujų ir atsinaujinančiųjų išteklių nebiologinės kilmės kuro, suvartotu transporto sektoriuje, suma”.

- 2) AIE direktyvos 25 straipsnio 1 dalies a) punkte ir šio punkto i) papunktyje nurodyta, jog „transporto sektoriui būtų tiekiamas toks atsinaujinančiųjų išteklių kuro ir atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos kiekis: i) kad ne vėliau kaip 2030 m. galutinio energijos suvartojimo procentinė dalis, kurią sudaro atsinaujinančiųjų išteklių energija, transporto sektoriuje būtų bent 29 %...”.
- 3) AIE direktyvos 25 straipsnio 2 dalies b) punkto nuostata (jog valstybės narės „gali atsižvelgti į biodujus, kurios įleidžiamos į nacionalinę dujų perdavimo ir skirstymo infrastruktūrą“, apskaičiuodamos 1 dalies pirmos pastraipos a punkte nurodytus tikslus), kuria Energetikos ministerija grindžia Siūlymą, turi būti teisiškai nuosekliai skaitoma ir vertinama *in corpore* su jau aukščiau pacituotais straipsniais (atkreiptinas dėmesys į pabrauktas vietas), būtent pacituotame 25 straipsnio 1 dalies a) punkte ir taip pat b) punkte yra aiškiai kalbama apie tikslus, kurie yra įgyvendinami patiekiant biodujus (biometaną) transporto sektoriui, biodujus (biometaną) galutinai suvartojant transporto sektoriuje.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, mūsų supratimu, tokios galimybės, kokią Energetikos ministerija pateikia Siūlymu, apskritai nėra. Todėl *pirmiausia* reikalinga iki galo išsiaiškinti, ar Siūlymas yra pagrįstas teisinga AIE direktyvos teisine interpretacija, ar įmanoma tolesnė diskusija dėl Siūlymo.

Visų antra, diskutuojant apie patį Siūlymą ir kaip suprantame jo pasekmes, pažymėtina, kad dabartinė biometano dujų rinka veikia taip, jog tada, kai elektra yra labai pigi ir gaminti elektrą iš biometano yra per brangu, biodujų gamintojai Lietuvoje turi galimybę išvalyti savo pagamintas biodujus iki biometano, tiekti biometaną į dujų tinklą ir turėti galimybę už tai gautas kilmės garantijas (angl. *Guarantees of Origin, GoO*) ir (arba) tvarumo įrodymus (angl. *Proof of Sustainability, PoS*) pardavinėti atvirose rinkose, užsienio rinkose: kilmės garantijos ir (arba) tvarumo įrodymai⁴ biodujų (biometano) gamintojams yra papildomų pajamų šaltinis, leidžiantis užtikrinti biodujų gamybos veiklos komercinį gyvybingumą, taigi, skatinantis biometano gamybą Lietuvoje. Svarbu pažymėti, jog tokios galimybės egzistuoja, jog yra prekiaujama ne tik pačiomis biodujų (biometano) molekulėmis ir degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių (DAEI) vienetais. Mūsų supratimu, **Siūlymo priėmimas reikštų, jog** paminėtais atvejais biodujų gamintojai Lietuvoje pardavinėti kilmės garantijas ir (arba) tvarumo įrodymus galėtų tik Lietuvoje, nes tokiu būdu reikėtų Lietuvoje pagamintą ir į dujų tinklus patiektą biometaną įskaičiuoti į transporto sektoriaus tikslų įgyvendinimą, taip užtikrinant pažangiųjų biodegalų tikslo įgyvendinimą. **Kyla problema, jog tokiu būdu kilmės garantijos ir (arba) tvarumo įrodymai turės būti parduodami už bet kokią (taigi, ir neapsimokančią) kainą Lietuvoje, nesudarant galimybių**

⁴ Pastaba: nuo užsienio rinkos priklauso, ar gamintojas joje gali parduoti kilmės garantiją, ar tvarumo įrodymą.

biodujų (biometano) gamintojams parduoti savo kilmės garantijas ir (arba) tvarumo įrodymus už maksimalią įmanomą kainą Europos Sąjungoje, kai tokia galimybė (dabartinis pelningas modelis) savo ruožtu skatina biometano gamybą Lietuvoje. Kitaip tariant, kyla rizika, jog biodujų (biometano) gamyba Lietuvoje gali tapti nuostolinga. Viena vertus, Lietuva pat metu taip pat turi nacionalinius vietinės biometano gamybos didinimo tikslus, biometano gamybos pajėgumų didinimui yra teikiama valstybės parama, kol kas proveržio šioje srityje Lietuvoje nėra, ką pažymėjo ir Valstybės kontrolė savo 2024 m. gegužės 9 d. paskelbto veiklos audito „Energetinės nepriklausomybės tikslų įgyvendinimas transporto sektoriuje“ ataskaitoje⁵ ir dėl ko jau pradėta diskutuoti Seimo komitetuose: kol kas Lietuvoje iš esmės veikia dvi biometano jėgainės – UAB „Tube Green“, kuri per metus gamina apie 100 tūkst. MWh biometano, ir AB „AUGA group“ nedidelė biometano jėgainė, kuri vis dar veikia nelabai stabiliai ir per šiuos metus galimai galėtų pagaminti apie 10 tūkst. MWh biometano, kuris į duojotiekio tinklą būtų įleistas per UAB „Tube Green“ valdomą įleidimo tašką, taip pat šiandieną jau yra vystomi keli nauji biometano projektai Lietuvos paukštininkystės sektoriuje. Taigi, kol kas Lietuvoje vėluojanti biometano sektoriaus plėtra po truputį pradeda įgauti pagreitį. Tačiau kitą vertus, esanti dar nedidelės apimties biodujų (biometano) gamyba, šiuo metu tik atsirandantys nauji biodujų (biometano) projektai gali būti stabdomi dėl savo neatsiperkamumo, o nauji projektai – neskatunami.

Jeigu AIE direktyvą apskritai sudaro galimybę įgyvendinti Siūlymą (kaip minėta iš pat pradžių), tuomet bet kuriuo atveju tiek koncepcijoje, tiek minėtame Energetikos ministerijos komentare **trūksta aiškumo, kaip tiksliai būtų įgyvendinamas/administruojamas Siūlymas.** Komentare tikinama, jog Siūlymas bus tik opcija, kadangi ir toliau bus galima prekiauti biometanu įprastine tvarka, kad biometano gamintojai nebus kaip nors apriboti disponuoti savo produkcija, kad bus galima parduoti biometaną į kitas šalis, kaip tai daroma dabar, kad biometano gamintojai turės pasirinkimą parduoti biometaną Lietuvoje (nebūtinai transporto sektoriui) ir už tai gauti apskaitos vienetus, kurie vėliau galėtų būti parduodami įpareigotiems degalų tiekėjams. Būtent šiame komentare **pasigendame pilno aiškumo ir tikrumo, kadangi susidaro įspūdis, jog kalbama apie prekybą biometano molekulėmis ir degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių (DAEI) vienetais, tačiau, be to, dar egzistuoja prekybos kilmės garantijomis ir tvarumo įrodymais galimybės, apie kurias nėra kalbama, tačiau verslas turi lūkestį išlaikyti galimybes pardavinėti kilmės garantijas ir tvarumo įrodymus užsienio rinkose.**

Apibendrinant, suprantame, jog Lietuvos transporto sektoriaus „žalinimo“ tikslai ir su tuo susiję iššūkiai kelia susirūpinimą ir yra sveikintina, jog ieškoma įvairių galimybių/priemonių, kurios prisidėtų prie šio tikslo siekimo. Tačiau tolesniame Siūlymo svarstyme prašome užtikrinti

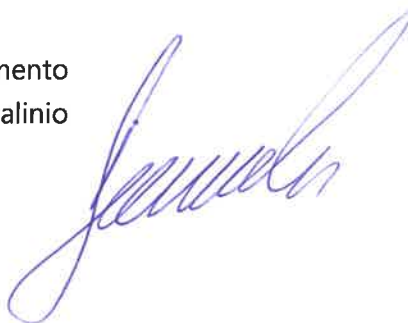
⁵ <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Post/17836/siltnamio-efekta-sukeliantiu-duju-ismetimai-transporto-sektoriuje-mazeja-per-letai>

galimybes biodujų (biometano) gamintojams ir toliau prekiauti kilmės garantijomis ir tvarumo įrodymais užsienio rinkose.

Būsime pasirengę įsitraukti į tolesnes diskusijas šiuo klausimu.

Pagarbiai

Verslo aplinkos ir ekonomikos departamento
direktorius, laikinai einantis generalinio
direktoriaus pareigas

Tomas Garuolis